

Posudek oponentky diplomové práce

Studentka:	Bc. Nikola Jirásková
Název práce:	Vývoj a komparace programatiky koaličních stran SPOLU v letech 2020-2023
Vedoucí:	PhDr. Josef Straceny, CSc.
Oponent¹:	PhDr. Daniela Prokschová, Ph.D.

Diplomová práce usiluje o popis a srovnání volebních programů ODS, KDU-ČSL a TOP 09 z roku 2017 s volebním programem SPOLU z roku 2021. Jejím cílem je dle autorky „*prostřednictvím deskripce, komparace a analýzy odpovědět na otázku, jak se promítly do programu a politiky SPOLU programy a plány tří koaličních stran*“ (s. 7). Práce se skládá z krátkého úvodu, šesti kapitol a závěrečného shrnutí.

Musím bohužel konstatovat, že se nejedná o příliš kvalitní práci. Je tomu tak především proto, že text je velmi deskriptivní, pokus o komparaci a hlubší analýzu je představen pouze v šesté kapitole nazvané „Komparace volebních programů před a po vzniku koalice“ (s. 70–81).

Nedomnívám se rovněž, že struktura teoretické části práce odpovídá zvolenému tématu. Především první kapitola „Politické strany“ (s. 9–17), vyjma podkapitoly 1.4, a druhá kapitola „Systémy politických stran“ (s. 9–21) nejsou pro cíl práce příliš relevantní. Oproti tomu je klíčová podkapitola 1.4 „Programatika politických stran“ (s. 12–15), která by naopak zasloužila výraznější pozornost.

Je překvapivé, že autorka v textu nezmiňuje svou bakalářskou práci „Místo a role TOP 09 ve stranickém systému České republiky“, zvláště vzhledem k faktu, že z ní používá v několika případech pasáže, které jsou obsahově velmi podobné, ačkoli s pozměněnými slovy. Pro ilustraci uvádím příklad z teoretické části práce: „*To vede v soudobé demokratické společnosti často k nepochopení úlohy politické strany. Následkem bývá mnohdy vnímání politických stran v krajních pozicích – na jedné straně stran jako čehosi „božského“, na druhé straně odmítání politických stran jako nepotřebných a pro společnost špatných.*“ (diplomová práce, s. 10), pro srovnání „*To vede často k nepochopení úlohy politické strany v současné demokratické společnosti. Extrémním následkem je pak vnímání politických stran v obou krajních pozicích. Na jedné straně se jedná o jakési „zbožštění“ politické strany a na straně druhé o odmítání politických stran jako nepotřebných a pro společnost škodlivých subjektů.*“ (bakalářská práce, s. 9).

Uvedu ještě druhý příklad: „*...Toto zdůvodnění je dle politologů Petra Fialy a Maxmiliána Strmisky z hlediska etymologie sporné. Uvádí však, že označení politických stran v několika západoevropských jazycích je od latinského základu skutečně odvozeno – anglicky party, francouzsky parti, německy Partei či italsky partito.*“ (diplomová práce s. 9), pro srovnání „*Toto zdůvodnění je dle politologů Petra Fialy a Maxmiliána Strmisky z hlediska etymologie sporné. Uvádí však, že označení politických stran v několika západoevropských jazycích je od latinského základu skutečně odvozeno – anglicky party, francouzsky parti, německy Partei či italsky partito.*“ (bakalářská práce, s. 10).

¹ Pokud posudek vypracovává vedoucí práce, nevyplňovat.

Nutno také říct, že bakalářská a magisterská práce má v začátcích stejnou strukturu. V případě bakalářské práce je tato struktura relativně funkční, ovšem pro splnění cíle práce diplomové se nedomnívám, že se příliš hodí. Myslím, že pro účely této diplomové práce není nutné definovat politické strany, zabývat se jejich vznikem, legislativním ukotvením, financování politických stran a volebních kampaní atd. Pro srovnání jiné kvalifikační práce zabývající se analýzou programů politických stran, např. na FSV UK nebo FSS MUNI, takto nepostupují.

Pokud autorka nějakým způsobem navazuje na svou starší práci, nebo z ní čerpá, jako v tomto případě, považuji za vhodné tento fakt zmínit. Postupuje podobně také v podkapitole 4.3.2 „Volební program do PS v roce 2017“ (diplomová práce, s. 49–59), které se velmi podobá podkapitole 4.3.1 „Volební program“ (bakalářská práce, s. 30–37). Naštěstí autorka v diplomové práci volební program TOP 09 ve volbách v roce 2017 rozebírá poněkud podrobněji a je zde patrný také obsahový rozdíl oproti podobné kapitole v práci bakalářské. Je však škoda, že se autorka od doby své bakalářské práce v analýze programu příliš neposunula. Jedná se opět o chronologický výčet jednotlivých bodů programu, a to bez hlubšího kritického rozboru nebo zasazení jednotlivých částí programu do širšího kontextu. V bakalářské práci bych v tom neviděla výraznější problém vzhledem k úrovni studia a zaměření této práce na roli TOP 09 v českém stranickém systému. V diplomové práci, která srovnává programy stran koalice SPOLU, to ale považuji za zásadní.

Teoretická a empirická část práce netvoří koherentní celek. Za další nedostatek považuji nedostatečnou reflexi vlastního metodologického postupu. Jediné co v tomto ohledu diplomantka uvádí je, že používá metodu „deskripce, komparace a analýzy“ (s. 9). Zajímalo by mne, jestli se seznámila s jinými analýzami programů politických stran (ať už českými nebo zahraničními), například kvalifikačními pracemi studentů. V seznamu literatury jsem tyto práce nenašla. Domnívám se, že by bylo vhodné zmínit vlivnou databázi volebních programů projektu Manifesto, viz <https://manifesto-project.wzb.eu/>. Jak je uvedeno na webových stránkách projektu „*datový soubor projektu Manifesto pro analýzu politických preferencí zahrnuje více než 1000 stran od roku 1945 do současnosti ve více než 50 zemích na pěti kontinentech. ... Poskytuje okamžitý přístup k textům volebních programů a obsahově-analytickým datům a poskytuje dostupné způsoby snadného zkoumání a vizualizace dat a textového korpusu.*“ Seznámení s touto databází by pro práci bylo přínosné z teoretického i metodologického hlediska.

Dle mého názoru není nutné popisovat programy v celé šíři, naopak bych se více zaměřila na několik oblastí (například vzhledem ke studijnímu oboru diplomantky na oblast školství a vzdělávání) – zde by se mohl sledovat vývoj programů jednotlivých stran v čase. Jednou z cest by mohlo být kódování programů a využití kvantitativní nebo kvalitativní obsahové analýzy (případně kombinace obou těchto postupů).

Za přínosnou považuji kapitolu 6 „Komparace volebních programů před a po vzniku koalice“ (s. 70–81), která je jako jediná skutečně analyticky zaměřena. Pro přehlednější komparaci se nabízí se prezentace výsledků analýzy ve formě tabulek, popřípadě grafů, dle jednotlivých programových oblastí, což v práci chybí. Autorka se v této kapitole rovněž soustředí na plnění jednotlivých bodů politických programů, což je zajímavé téma. Měli bychom však vzít v úvahu, že zbývá ještě teoreticky poměrně dost času do nadcházejících voleb v říjnu 2025 a do té doby se situace může ještě změnit. Rovněž by bylo přínosné analyzovat nejen samotný program koalice SPOLU z hlediska plnění slibů, ale také programové prohlášení vlády (respektive jeho aktualizaci ke dni 1. 3. 2023), popřípadě koaliční smlouvu. Nutno dodat, že tento aspekt autorka uvádí jako námět pro další zkoumání v závěru práce (s. 82).

Pozitivem práce je, že je napsána bez výraznějších gramatických nebo stylistických nedostatků. Jen bych chtěla upozornit, že ministr kultury se jmenuje Martin Baxa, nikoli „Martin Bacha“, jak je uvedeno na s. 75. Citováno je v práci korektně, ovšem použitá literatura je pouze základní a spíše přehledová. V tom se autorka příliš neposunula od své bakalářské práce. V práci chybí seznam zkratk, tabulek a grafů.

Závěr: Závěrečná práce splňuje podmínky kladené na závěrečné práce v příslušném oboru. / K práci však mám výhrady a podle mého názoru se jedná o hraniční případ v otázce uznání práce. Na základě výše uvedeného posudku bych konečné rozhodnutí ponechala na průběhu obhajoby.

Podněty k přemýšlení, **otázky do rozpravy**:

1. Zajímalo by mne, v čem vidí autorka silné stránky a originální přínos své práce.
2. Požádala bych o zdůvodnění a vysvětlení metodologických postupů použitých v práci. Proč diplomantka zvolila právě metodu deskripce a komparace, a jaké byly konkrétní kroky její analýzy? Zvažovala také jiné metody, například metodu kvantitativní nebo kvalitativní obsahové analýzy, které jsou v obdobných pracích obvyklé?

Upozornění/Disclaimer: Vzhledem ke stavu poznání k dnešnímu dni nedokáže autorka posudku s jistotou stanovit, zda a v jaké míře byly při vypracování této závěrečné práce využity nástroje umělé inteligence.

V Praze 18. 5. 2024

Daniela Prokschová